Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlаwагlкхета!

СЕНАЛО

Советски халкъо ший яраш санна тlаэц съезда решенеш, кхоабалъо уж, хьагойт ше парти хьамсара а тешаме а лерхlаш хилар, Даьхен сий бахьан творчески а ^инициативно а къахьега кийча хилар. Съездо еннай хlама хьадара беча балха тlа, вай общество кердача толашагlча хьалага кхоачаеча керда толамаш дахара йола стимул.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера деиз ★ ЕРА, 13 МАРТ, 1986 ШУ. ★ № 31 (7222). ★ Мах 3 кеп.

ДОККХИЙЧА ХУВЦАМИЙ ХА

1986 шера 25 февраль — 6 марта Советски Союза Коммунистически парте XXVII аргlанера съезд хиннан. Мехка. бlарчча хьалийача тlаэзарча дунен вахаре тlоаргlа тола тешаме хилар съезд. Съезд — иллюстрированный документ дуненна поархlаме событи.

Съездо хьакъекхар, КПСС-о Сийлахь-боккхача Октябра тlулакх лерргарча дlаэзоьзолга, бlубенна ленински накъостий йодлига, боллой классе, дерригача советски халкъа политически хьечча дакъа цо хьакъ ма дарра кхоачашдеш хилар.

Съездо хьакъекхар, дlаэхача хенах эггара дукхагlча тайпара урокаш эца, карара ха шеррга ленински хьисане кхетаре, реалистически, масех дагlоргахьара йонча йола чекдакхаргдолча тlаэхьа программа кийчье ишт кхоачаш партин хилар.

Мохк социально - экономически дегlабогlаниига сихдар — парте стратегически, съездо чоагlабо инк.

Съездо хьакъекхар, из программа кхоачашъера, сухана гlулакха толам баларг хlоаддеи^болашагlдар сага фактор хилар а дика уйла а вь оттавьа вlашье айхха бувзам болча экономически стратегаш, низ болча социальни политикага, хьалхашка латта дехкар кхоачашдора тlаэрабабыла идейно-кхетама балхага тlоаргlа тlе хьинар айде йиш ца хилар а.

Съездо хьакъекхар, КПСС социальни прогрессан машарен партин хилар, Лаьттан тlа машер хилийтара, термоядерни катастрофа ца хилийтаран дезагlа а долиш цо перхlаш хlама ца хилар.

Партийни принципиальностен цlкъоагlонн, доагlар дицца дlаделхачен большевизмсин бакъдолчуьнн, кхоачаньбоевариан цца деш дисарашш кхаьпа цо дисарашш хьагучадоаттача, вай общество дегlаьхара тlулакх йоцъ вlашьарчен навыкий иlоаррга анализ ена хьалашка хилар съезд.

Из дерriга а тешшаме хьакъекхар ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева пхьер XXVII съезда яьча КПСС Центральни Комитета Политбюрон а, тlа. Докладо чулацаш КПСС Программа кердача редакци тlа хьакъекча парте теоретически хьакъкъал, цун политически реализим кхоанехь бlубенна хилар; Устава тlа хьакъекай цун организационнехь формей шелло йоаьш чоагlлаш, пийсар, тибдосеи КПСС 1986—1990 шераниин 2000 шерага кхачашца болча юкъан СССР экономически социальни дегlайоагlаяра Керттера поставшиийча практически пособи болаш, хьадда, белгалъъ хам шорали йолаш хилар.

КПСС Политически доклада тlа хьакъекхар хlинъарча дунен, цун керттерча тенденцеи вlашдухьаненнин шеррга суот. Массе оагlорахьара анализ вьй советски общества тlаэле, цун толамаш халонийр, боьлъонца белгалдъъ партин экономически социальни политика, вай общества дlаэо демократизаци эра керттера постамаш. Цун арахьарча политически стратеге керттера перхlарш дlа а оттадаьй, постамаш белгал а дьъ. Парте Программа кердача редакцин Съездо тlаэнаш дуьлара кхоачашдеш, вай. Хьакъекхар социализмин юкъъмуниэман сийлахь - доккхача тlулакха тоьам баргlгlиларх болча тешам, адамлен сийрдача кхоанехан болча тешам.

Карагlадьинарий бе ма боагlларе мах а бе, белгалдъъ-кхар М. С. Горбачева, КПСС кулгlаниина шоай декхар лоархl политически керттера тlулакхашка вай ца деш дисарех, экономикерчен социально - духовни сферерчан вlашtiехьбоацача тенденцеи, цу тайпара хlаьаш кийчаргда баьъенех партегга хьалъагге тешшиден хьадархьаьн дlадувцинга. Эггара хьалха мохк дегlаухача проблеммаш къстаеред дукхагlа ioвш хиннача субъективни хьисаперача баьъенех. Доал дера формашн методаин меьга, поощренне латташ хилар, баьца тlара дешнаш болаш. Боорнартза, дугlагlа хилар — цу дерригача хlамаша кlезига зе дьъдец гlулакх. Общества вахарера гlулакхаш сеца доладенна^дар.

Iалъашате боккхача историчесан лоархlаме декхар этlар партена тьаьпгашка: принципиально керда стратегически инкъ дегlайоагlа. Мохк социально - экономически дегlабогlанна сихдара тlабергзабьъ из инкъ хьоттабабыр КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленумо. Из шерга хьалъалъар парте, дерригача тlаьхь. Сухьта концепци кхьата гуш чакхйоал КПСС ЦК Политически докладо, цунна кхоча документаи материалеи, тlу делегатий хьамъалъе.

Сухьта гlулакха толам Iалашбе безашш доза керттердар — ньъка дийна творчество, социалистически строе Iалъамате боккхийча тарокех соолеиеи ма могта дукхагlа пайда эцъаргlа.

Мохк социально-экономически дегlабогlаниига сихдар — вай ерриге — гарантаиера яраш санна, иштта перспективаи а, экономически социальни чура политически а арахьара проблеммаш ньъкхетарга вуггарвола дlоаргlа. Из инкъ толаше чакхбаккхаро йиш хуьйтlарьъ КПСС Программа кердача редакцин Керттерча постамашкен белгалдъъла экономически социальни дегlаьхара керттера муьлашше кхача.

Уж муьлаш доккхий, терхьаь тlаэоаш да. Бlаьшера чакъйоалш шоша тlаэна хlама хилаш дьъна дукхагlа хургьа къаьмаи доход, цу цlъан хенна цун производственни потенциал шоша йоккхагlа а хулаш, дикалгlахьа эрга а йоалаш, къахьегана оьсарле — 2,3—2,5-ъа пачхьалкъе, къаьмаи доходе — 1,4-ъа кlезигургда, дlалоаца маьсте — 2-ъа тlаэна лац ньъна. Из хургда производства интенсификацеташа, дикалн эффективности пачхьалкъа чоагlгlа тола тохиига.

Производствена интенсификаци эра керттера средство а lиэпыа - техничекн прогресс, общество производительни ишъ - эащ экономика деиз эрга дlаделхачен. Хlаьта деш дола къаьмаи Iиэпыаен технихкеи иерда карагlадьинарий парда тlа халкъа бовзама кlоарргга реконструкци яр тьъкъетъе, цар авангардин постамашка хулача поарзагlенна, бовзама механизма, управленне система эргашдора тьъкъетъе да.

Цу гlулакха структурни инвестицийнин политика тухцилга, вешта аьлча, духхала хьокхалаата тlера уйла дикалин эффективностан, промежуточни результаташа тlера — бутсоциални тьъкъулараш, производственни потенциал шерьъра тlесоциални тьъкъулараш, производственни потенциал шерьъра тlеодара — керддехкар, доагlра-бийдала ресурсаи алсамъъ яхара тlера — царех пайда эцлига тоадара, lлина дукхагlа чуловца доаньош, производственни социальнин инфраструктура дегlайоагlаниига сихдара тlеерзаеча отгадеш. Аьлча кхоачаш бе, шийтlера производственна потенциал реконструкци эргаш ма кхы тlа а технически кийчьъргеч 200 миллиард сом — тьъкъетъра итт шеррачуьа дукхагlа дlаздохийта оттадаь хилар.

КПСС Цlн-сн СССР Министрий Советон машиностроени дlаэо дегlайоалаяра тьъкъеъча тlанйдаб, ма дарра аьлча, цунна модернизаци эра программа а поархlаяцъа бола социальни. Доагlора-энергетически комплексна оволангара денз ренонструкци эра идея чулацаш Энергетически программа.

Дукхагlа хlамаш да ден дезаш металлургеи химически индустреи производственна, электронизаци а комплексни механизаци а ена, транспортен бувзамех, Чlоагlгlа дегlайоаладергда баьена нахь эшарашца чекхъеъна. Бара хьокъеъна доаньоаш цци болх беш дика яйгечен кlачаен промышленноста доаньош.

Технически реконструкци юлургlаш капиталын тlирсан тьъкъедаеча оволангара тоа ца дой, тlаэкха цо дlаделхергда ерригача гlишлошьъра комплекс кердача индустриальни организационни бовзам тlа йовккхаш аьвлга. Ма дера аьлча, инвестицийнин цикл проектгара мощносташ йиззе карадевзаргда ца кхачаеча кlезигlеча.

Тьъкъетъра эргlанера декхар да кlаеча проблема къоастар. Кlезиг-дукха дlаьъаьъкхаъка дьъна^д укъаза, цъъбаъча, ворта бовзам тlекъабисар дlаделхкхиига мена лел. Хьодемболлаш гола тоха еза шийтlаэгlан пятилетке бага мах прогдевоьстеца Iалашбелга дикна тоадара. Из кайга да а лургде. вай да денхкрийна а да. Цу гlулакха продукци тешшаме йоазаргlоча тьъкъеш инйсенна дергдац. Дош дола къаьмаи эггара тьъкъа лыьтай беркат алсамдаккхара, интенсивни технологеи шерра инъкъекхарга тьъкъеъча да. Кlачен фонд тьъкъийзаргда эггара кхоъера тьъст — кхаьпарен фермашкерен продукци чурцъча, дlаувъзача, дlвоттаь лоаттаеча, чакхйоахача кана кlезигlаргlа йоаеллга.

Принципиальни поархlаме болаш да агропромышленнин комплексна (АПК) доал да къаьстта органаи тьъкъар. Хlанз декхар, сенах латт аьлча, из патт, из организационни структуре лерттiа болг берглбочча боаьзна механизмаца чlоагlъъргда. Поархlаме да боаьзи, лелабара экономически методашта инкъ тьъбеллар, колхозаши совхозаши дикка дукъаргlа шоай муьхаrlа югилга, буххоощаш тьъкъулараша цар безам тlабоэкхийлган бекхтоках лакхбелган.

АПК материално - техни^ческин база дlаэо а лерргарlа деrlаокхуларъъра. Цъъбаъкъда, прогресс тьъкъа тёттар, цун са тьъкъа а хиннад, хlанз а да саг. Юртаькарча тьъкъегамой къахьегамен бытен тьъкъий заддаэзе йоакхо яр — толама эггара чlоагlаrlа боаь тешам.

Экономикера керда декхарашш кхоачашдора боахама механизм кlоарргачера денз эргашкхаъка, социализма тарочех бизззаrlа пайда эца яйш хулийташ йола доал ду бlарчча, эффективни, гибки система тьъкъеъча эргъаьъа.

АПК алсамдаккхара тlаьбрабабыла идейно-кхетама балхага тlоаргlа тьъкъеъча эргодохаш тоадеи деза^ дукъаргlа тlабабитара, хьагучадоаттача, вай цца дисарашш къаьпа цо дисарашш хьагучадоаттача, вай общество дегlаьхара тlулакх йоцъ. Цун хlанз сенах латт аьлча, из патт, эррига вай производство боьъонца общественна эшараш, наха эшараш кхоачашдергда оттаяраш, эффективности дикаин пакъъера. Iилина-техническа прогресс снъъера, къахьегачах къкхуларъъра болгхой белам

МАССЕ А МЕХКИЙ ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

Советски Союза Коммунистически партеа ГРОЗДА

КЕРДА РЕДАКЦИ.

ТІАИЙЦАЙ КПСС ХХVII СЪЕЗДО

(Діаходар. Долалур «Сердало» 30 номер тіа).

Хьаґіанхувча ноахала кхетам балара хиларча дарґдоаца хьалаш вІашґехьдахара тІадерзаваьча ґулкхий шерра комплекс чакхйоаккхарьа. Уж гаргґарча хина бахача наха бизаса кхоачам берґда берий учреждененца. Шерґулгья пионерски, кхъкъеча, спортивни лагерий, пионерий цІенош. Йилма-техничесни художественни творчества цІенош стаґнаш сесаґина. Кхачанга йолхача хІамай боарамаш доккхаґіа хурґда деша даха ха йсаґача берий учреждененга, профессионально - техничесни дешара заведенеша, берий цІеношна.

Парте дерзІ, **кагирхой социальни проблемашта уйла дицни чІоагІаґіа хІитІаниза,** эгтара хьалха общественна ловрхІаме долча кагийча нальеи мехкарийи хьашташ къъхьегамен, бІетен, образование а культура а, профессиени ґулдахкаштен лаккбарага, мукъъча ханах кхетамца пайда эцара дакъъе царна эцараш дерґадоаладаза а диззаґіа кхоачашдаза а дарґ ца хилар.

КПСС-о дІахо а хьалаґена **йоахо ергьи къъхьегамен тІемен ветеранай,** ха яха болча граждании, инвалидий, байнача тІемахой дезалий **материальни хьал тоадара,** царна социальни, медицински, культурни ґіуланкъаш дара Юкъ-юкъе дакъдерґда пенсей доарамаш, эгтара хьалха лохаґІчари хьалхаґіа хьежадьрийи. Колхозхой пенсешца Іолзшбелга кІезнг-кІезига долаш гаргаґіерґда болхлоштен ґіуланкхерча нахан увттабеш болча боараш дерґадоаІбоаІарґа хьабеппарашгеи шпиндишти лаьрхІача интериатий сеть, цар чу уж делабара хьалаш тоалургда. Бокка социально - экономически ловрхІам болаш ґіуланх да йокхча оалот йолаш болча къъхьегама ветеранаша шиэй яна кхоачча къъхьегама ґіуланкашна, общественни пачаре, текстажа болх бечча юкъе дакъа дацара йола тароиаш шерґэр.

Халхъа вахар тоадара дакъе тІехь-тІехь бокйчагІа лоархІаме хуп общество Іалами, гаг а гонаьхара среда а вІашн юкъера ґіуланкаш дика товш лелар. Шиш кхоаш сапстаме хьалъеш йоалача социалистически общества плана боарамаґіа, хьурмат деш пайда эц Іаламах, хьалхара позиш лоац планета Іелама ресурсаш эша ца элийтарн алсамъоволийтари духьа адамлепо лоаттабеча въовсамо. Іаламах пайда эцара лоаттабу тІахьокъан кІоагІоанза, бахача наха экологически кхетам балара ґіуланх шерагІа доаржа-данна дарґдоаларґ доархІ парте.

Классови башхалонаш дІаяхар, социальни цхьан тайпара общество хьаяр

Хіанзарча этапе социальни отношенеш дегІаЙоалаяра ловрхІаме закономерность — **болхлой класс, колхозни ахархой, интеллигенцин вІашн гергІайнгар,** класс йоаца **общества структура вІашґтехьянкхар, цу процессе хоаданболлш долча дакъа лоацаш болхлой класс а йолаш.**

Болхлой класса политически опыту, цун бокхоача сайхкъоваш, организованносту, этотаро вай общество. Болхлой класса юкъарча дешара, культурни, профессиональни боарам, къъхегамен общегеснено - политически хьинар айдалор лиикбу социалнзм эргальнха тоаяра, коммунизм хьалъера дакъъера цун авангардни ловрхІам.

Парте аграрни политика лерґаґіа чакхйоахача юкъаґіа юртбоахама къъхегам индустриальнчоп тара ласт, городан юртан юкъера тоьал йокхнчй социальни, культурно-бытовой башхалонаш дІабоал; хІарпой вахара сурти къъхьегама хьисани тІехь-тІехь дуґхаґіа болхлой класса ахара суртан къъхегама хьисанан тара ласт. Цу классашта юкъера башхалонаш дІаяхар, классаш йоаца общество вай мехка чІоагІъаґар керттера дакъъе коммунистическа формаце эгтара хьалхара, социалистически фаза историчесни гомашка хургда.

Производительни низашка хуларча революционни эргалоаца болдолюкъе акархойкеп долча дукъъча адамий ґіуланхашка хьакъъалца беча къъхьегамо лоаца дакъа тІехь - тІехьа донккаґіа хиларга вуг. Цу цхьан хаина дукъъхаґіа хуп интеллигенцех бола нах, донккаґіа хуп материальни производственни общественни вахара къъча сферашкеи цо лоаца творчески дакъъа. Цу хІамашца - гІо ду физически хьалъъалца бечей къъхьегама юкъера тоьал йокхнчй башхалонаш йоахаш-йоахаш дІаяхар, ергІнга социальни группаш вІашн гергІайнгара. Уж башхалонаш цІенъъь лдІаяхлгІа, социальни цхьан тайпара йола общество хьакъъа чакхдарца коммунизма эгтара лаккаґіча фазе. Цунца цхьана, уж башхалонаш йоъаш йолча хана, эгтара донккаґіча лоархІаме - гІулаьх лоархІ **парте шиЙ** политике классаЙи **социальни гІуппаЙи** хьаттай башхалонай нийса учет делабелга. ЧоагІга уйла **тІаухийтарьял** мехка тайп - тайпарча регионална бахача наьха къъхьегамен бытеи хьалаш цхьатара дара.

Советски общества социальни структуре **къъхьегама коллективай лоархІам аккхар.** Мара вгІа-хегама коллективш йалъъа социалистически самоуправление предприятей, учреждений, организацийай балха дешаш къъстадеча юкъе къъхьегамхоша хІара деннеи реальни дакъъа лоацарґдоа, саг дегІаґіарґеи цо шиЙ творчески нчаш тІадохийтен боъъонаш йола социальни ґиейка а ни ДІаотгаґіо ма могга гІо ду парте. Къъхьегама коллективаша общества вахара ергІнгача сферашта еш йола влиянн хьалхашка латта ґіуланхаш терхал а деш чоагІъйнза, цу цхьан хаина экономически, социальни, культурни дегІаяхара ха хьадда декхараш нхоачашдара хьалхара цар бехнтокхам лакхбаца, цар боъъонаш шерьънза ярйоацаш лоархІ цо.

Социалистически къамаши народносташ дІаяхо дегІадоаладари вІаши гаргадигари

ШиЙ ґіуланхашка КПСС-о массе оагІорахьара терхал-ду советски общество дукъъча къамех латташ хилар. Хьаберача наьха нтогаца дог тешадеш хьалъоях: **дІаяхча замах хьоеднса къамий лоп Советски Союзе толаме къъстадаьл.** Вай мехкарча къамий отношенеша долаш дола хІамаш да къамаши народностаи дІахо дегІадаххар сенна, ишгта ух шиЙ лоІамагІа, цхьатарґарча боъъонеґіа, вежарашца ґіуланна ґіуланхаш деладара лардаґіа тІа ВКСпи тІа-тІа эгтара гаргаґар а. Уггаза мегийта йиш йолаш даш цхьанна а тайпара нсуществено тІехьара тІатеттийта а ишгта чакхйсаха ха хьатІаэтта йола дегІаахара объективни тенденцеи юха уззалга а. Цу дегІаахаро къамарча историчесни перспективе шийца яхь къамий йиэза цхьоаґіо.

КПСС-о терхалду, дукъъха къамаш дахача вай социалистически пачъхьалкхеи, бІаь совгІа къамаши народностаиу цхьана къъхегамен ґалашш долча хана **къамий отношеЙи отношеЙи эгтаохаш тоьара керда декхарш** хьоутташ хилар. Парте къеста а дахь, къеста а дерґда ун ленинскн къамий политикерча техкача принципий лардаґіа тІа. Цу дахьъе цо ух тайпара керттера декхарш хьоттаґу:

— дукъъха къамаш дахь тІехь-тІехь пачъхьалкхе ма могга Іуларґьяри дегІаяхдилари. КПСС-о дІахо а лерґаґіа къовсам лоаттаберґда мичча бесса лие а местничествакан шийчунга-дІаяхкхача яхь къамаш ца дарґдІаяп дуъъала, цу цхьан хаина дакъа лоацаш йоаца;

— ґіуланхашка диллача социалистически, къамий формашца дукъъха ґіуланхаш тайпара, маІанга къдаха интернационалистски йола советски халкъъ - бІарчча цхьа культура СССР халкъъашта карагІалъяьна дингІалорча хІамайи самобытни прогрессивни гІулдайи лардаґіа тІа дегІайоалаяр. Къамий культураш лакхъълаґіарон вІаши гергІайнгар, царна юкъера бухьоаґіа, чоагІдеро сберкатегІа хуп ийгІаґіе шоайла яйкий яр, советски наха шерра тароиаш хьаелл вай мехкарча хІара халкъъа талантго хьакъъела дика мел дола хІама уж тІакхоачарґболлаш хилийгара.

Парте йоаца йоаца хана а Іалашдерґда СССР берґгача граждапаша къамий къамий метташ хийцца дегІакхувлийгеи цхьатарґарча боъъонегІа царех пайда эцийгеи. Цу цхьан хаина киЙ къамаи метта ишйсса советски наха къамашца дарґдІаяп дуъъала, цу цхьан хаина дакъа лоацаш йоаца шоай доІамагІа Тіаийцача эрсий метто шербУ Іилмана техникана, дайиехьи дуиени культураца карагІадьнаґарша тІабода ниъъ.

Парте терхалду ленинскн къамий политика лерґаґіа чакхъъхар, халкъъий доттагІаи ма могга чоагІдар — из социалнзм эргальнха тоярах доаладеш дахча, дукъъха къамаш даха вай социалистически Дайн дІахо тоалдарга бода общественни практико техка ниъъ хилар.

IV. Советски общества политически система дегІаяр

Социалистически революци бахьан долаш оттаьлча пролетариата диктатуро хоадамболлаш дола дакъа лаьцаш керда общество хьаена. Цу процесс цунна шийна а хинна вай хуп ца ма хьоаннаш. Экспуататорски классаш дІаяхарх йоалаш - йоалаш хьалхаґіа тІеран экспуататораша ешйола духьале кагьяра фуикци, бизаьча низаца даьржад цун керттера, кхоллаамаш дара декхараш кхоачашдеча. Ций историчесни мисси ияоачаи а яь, пролетариата диктатуро сергІнга хьакъъалца ґіуланхаш терхал-ду ца ма хьоаннаш. Вай мехка социалнзм эргальнха тоярах керттера низ а хинна дІаоттай яь, хІаьта дунен халкъъашта а, цар коллективашна хьакъъалца карагІадьнаґарш лоарадара дунен социализма пеанел чІоагІъяра, империалистически инзий агрессивни политикана духьала ґіуланкаш чакхдахара, дерригача халкъъашца машаре ґіуланна леладу ґіуланхаш дегІакхувлийгара функцеш кхоачашдьяь цо.

Хіанзарча этапе общества политически система дегІаяларга стратегически никъ советски демократи эргальнха товарах, паччъхьалкхеи общественни вахара ґіуланкаш къъстадаьча юкъе къъхьегамхоша, цар коллективашен **организацшен хьинаре а беркате а дахьа лацара лерґа тІа халкъъа социалистически самоуправлени тІехь-тІехьа йиззаґіа чакхъъхарх лаьт авьна хет партена.**

Цу процесса къъхьегама ґіуланкаш пачъхьалкхеи парти — советски общества политически система ядро. Цун кулгалла болх беш яг цу системи вонк ергІнга эвеньеш — мехка бахача берригача наьха, дерригача къамий народносташ цхьоагІон шо-шоай тайпара цар къъхьегамхоша ґіуланкаш йола Советски паччъхьалкхе, профессионални союзаш, комсомол, кооперативни кхъйола общественни организацеш. Конституцера хьежача ґіуланхаш чакхдахаш йолча КПСС-о лостан а тел, цар координаци а ю паччъхьалкхеи общественни организацей балха. Йоахо ю царех хІарне шоай кхоачашбе деихархйла йола шоай функцеи биззача бояраме кхоачашбеча. Парте шиЙ берригача ґіуланхашца масал тел халкъъа хьаттаґіа ґіуланх дара, социалистически демократизма принципаш кхоачашбера:

Парте йоахо ю общественен паччъхьалкхеиен управленеи ега хана халкъъа социалистически самоуправлене принципаш лерґаґіа кхоачашбера, ешита ахьча, управленеи къъхьегамхой ґіуланхаш яь ца ІеІш, ишгта законаґіа хила ма йоагІара, тІехь-тІехьа донккаґіча дакъъе, шоашта тІехьа, В. И. Ленина ма аллара, цар шоай объединенеи йоацар, цар шоай функцеи биззача бояраме кхоачашбеча. Йоахо ю царех хІарне шоай кхоачашбеча деихархйла йола шоай функцеи биззача бояраме кхоачашбеча. Парте шиЙ берригача ґіуланхашца масал тел халкъъа хьаттаґіа ґіуланх дара, социалистически демократизма принципаш кхоачашбера:

Парте йоахо ю общественен паччъхьалкхеиен управленеи ега хана халкъъа социалистически самоуправлене принципаш лерґаґіа кхоачашбера, ешита ахьча, управленеи къъхьегамхой ґіуланхаш яь ца ІеІш, ишгта законаґіа хила ма йоагІара, тІехь-тІехьа донккаґіча дакъъе, шоашта тІехьа, В. И. Ленина ма аллара, цар шоай объединенеи йоацар, цар

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ПРОГРАММА

(Дlахододар).

— коллективистски мораль. «Цаl массанена а тlехьа, массара а цхьанкена тlехьа» — шиттаа цун керттера принцип. Из тардуьрlаш вгонзмаца, ше шийна дуьхьавезарца, шийна гlойле йола гlулаккаш леладарехь, цо массе оагlорахьара дlаа цхьана тарду дерригача халлъа-коллективни, хlараме хьашташ;

— гуманистически мораль. Цо айнуьу кхаьжерна сат, из кlоаргlа лоархl, цун сиг iотlладелча лад цо. Бенгьон-на йола адамий отношенеш — нохчьочашка цхьана гlулаккаш леладарен вlаши новкъостаг дареи отношенеш — чоагlагlо, дикадар хилар довлга, тешам, хlаранен общественни вахара дог цхьаьхен эделцен хуьга чоагlагlу цо наха юкъе;

— хьинаре, гlулаккаш деш йола мораль. Керда къхьегамен творчески хlамаш карагlдувла, чоагlгlа безам а болаш коллективен берригача мехкеи вахаре дакъа лаца, социалистически вахара хьисапа новкъарле еш мел дола хlама цхьанна а тайпара тlа ца эца, коммунистически идеалаш бахьан долаш тlатеlла нъосвам лоаттабе дог оттийт цо сага.

Патриотически интернациональкин кхетам балар. Парте дlахо а халданза болх берга советски сага уйлашна Октябрь дахьенца, ше вьчеи хьалкхийчеи лаьттанца безам, дуьнен тlа эгlара хьалхара социалистически паччахьалкхенна карагlдьяннача исторически хlамаех деш дола доккхал пролетарски, социалистически интернационализма, вежарашца долча мехкий къхьегамхошца, империализмна дуьхьала, социальни прогресси мангьари бахьан долаш къосам мел лоаттабераша кlассови солидарности уйланца цхьана тарлеш хилийтара.

Партена, вай паччахьалкхенна лов, хlара советски сага дег чу СССР дерригача къамаьл народностин вlашкаубзача доттагlалеш вошалеш уйла, къамаьта юкъерчу кхъмоттига лакха культура гуьйрlоа, национализман шовнинизман, шиг къаманагча дlаикхаргаш ца харлхарен ший къам тlех лархlарен белгалонаш, дlахо а, цунна дlадала кийча хуьргола уйла дег чу вlашtlехьа́лар.

Правови кхетам балар. Парте чоагlга лоархlам бу сага гражданственость лакха хуьргlолаш, советски законашни социалистически общежите правилаш лоархlарlбола, социалистически законность мичча бесса телхалб а телхаларца машар хуьргболаш. правопорядок лораева хьинаре дакъа лаца кийча хуьргболаш кхетам балара.

Атеистически кхетам балар. Идейни вооружействе средствеех пайда оц парте дуне Ilлман-материалистически хьисапе кхеталера шерра лоархlадара, динах тешаршатта вас ца а еш, дин харц уйлаш дlаяхара. Динах тешара е ца тешара енна конституционни гарантеи леррагlа кхочуш а еш, парте мегарlдошаш лоархl динах общественни-сагеи хьашташта ее а деш, пайда эца Партар. Атеистически кхетам балара лоархlамеглара дакъа — наьха кхъсаремен общественни хьинар айдар, царна просвещени ялар, керда советски оброаани обычеши шерра дlайоьриалар, кхаьжерна сат, из кlоаргlа лоархl, кхаьжерна сат, из кlоаргlа лоархl, кхаьжерна сат, из кlоаргlа лоархl

«Чечинтриго тажбыт» объединение кагирой хьхьачашт. Ихьхье эстара дикагIа лоарIхIачарех цаI я вязальщица Сасуева Хьава. Ихьа шу дIадахийташ цо шинх-хоуговзанча шиI профессех па тажбыт. ХIанз уих сахьате вязальщица говзал цо Ломаеш я Гайрбекова Фатима. Балхах дика ихеташ йоагIга из.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехь) вязальщица Хь. Сасуева цуи ученица Ф. Гайрбековани хьаеча продукцеш хьожан ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

Сага фактора лоархIам айбу

Геттара иерачча техника па производство кIы тIа а кийчъара тIаберзабаь шиъ шийттаглагIча пятилетке лIахо хьоргба. Арахеца лерхI 10-гь эзар соагIа произведени робот, 4 эзар соагIа ахь автоматически автоматически динецI, числовой программни управлени а йоллар йолла 110 эзар соагIа станкаш. 1990 шерага хьоачашх хьае лерхI 2 эзар гаргта гибки автоматизированни производствашх, автоматизированни проектирование системаш — 3 эзарнера хьоачаш. Из фу ихиита да вьлча ма па, лакхера школе а образование кIыхь эвеньяшка а кIеха техника дешаро лакхе йийцача техникана болх бе ховш бо специалисташ киийчъара новьоьсташ де деза ихиита.

Из лерхIар хьоачашлара хиланза ларгIоалар да ерригача кадраша, дешархоша, студенташа, систематика, электронно - вычислительни машинаш тIа задачаш дара методаш тIабийзаза IомаелIа. Тхона хетачох цIенкаштта тIа уйла тIахийтанза яръыш техника я. къьастта математика а хъашт хилара, дукхадезарга лецашта. Из пIа лаьа молдагIлоа лакхар дац. ТIена аьча йилман леррига гIулаъ доакъошта кIеха математика белгалдоаш абстрактноста, формализованность лаьхьа фактора, хIаъта халоашца на хила йиш яц из Iомадеча цIенкаша. Цудухьа, математика хьехарга методика заеват а хIинка дIаIота деза из предмет Iомаданза, пу балха тIара халонаш, дIаяхьана яргIоадилгаг цIерга, корта болаш долча бахьашца, белгалларча масалашца бакъ а деш дешархоь дIахIетабар. ХIанз а тептара пIелера уйла тIайбохийт. Из Iилма преподавателаш эмпIциональность санна йолча методика элементаш. Из пайдана хургIур Iилма а лоархIам математика а безам тIабахара.

Практически денхараш ихоачашлеча хана математически теорех, методех цIен да знара дакъе керда рубежан хьаеллаш вычислительни технико. Цуз соагIа, хаьлдача математически результаташа беана па Iеш, математически хьисанагIа вIашIтехъьаккхача уйлано а маь бабь гаргвоанан бокхха пайда из Гайрбекова Фатима. Балхах дика ихеташ йоагIга из.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехь) вязальщица Хь. Сасуева цуи ученица Ф. Гайрбековани хьаеча продукцеш хьожан ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

Машарга бода никъ

КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева КПСС XXVII съезда яьча Политически доклада тIа па йоаиххан советски пацха махарга цхьаь цхьа оагIув йисаяп.

Шиъ керттерча денхарех цаI лоархI парте машар лорабар. тIема яхерам лаьгIбар. Из уйла болдан из урокаш хьа Вошдиан КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева пъ. Заявлени а. ТкъоалагIа йбаь шу чакхдолалш дерриига дуне яьерни героех IоцIеназа. кхьыдола дунехь аламаш хIлакадеш лолла гергго дIадакхиара. паччахьалхенашта юкъе яийсиъи дола цатеамаш машаре дIаделлар. дарга тIаъьыйкар парте империалистически ниъаш.

Советски нах машарга бода никъ лоаш хилар моно. Из дунехь хIинца мел. Цкъа тIаъ ялоа. дишде магаш сона ужара сурташ, бирса къонал лагабохийташ лаз хъаьь чоннаш.

Цудухьа деррига дег тIара кхоабалъеш тIаийдай аз парте машара политика.

С. МУРГУСТОВ,
тIемен кхьхьегамен ветеран.

● Творчески конкурсаш

Яхь дикагIа ювцара

Республика кхьхьегамхой социалистически яьь кепайвзон тIа, телевиденен радиочун гIолла дикагIа ювцара лелаю традиционни конкурс 1986 шера дIаяп. яьрIа. яьрIад ИГIАССР журналистиЙ Союза праелен профсоюзни областной советон.

Конкурс кхайкаю КПСС XXVII съезда решенеш, кердана пятилетка планаш кхоачашъра, ерригача ресурсеи таронехи ма могга духхарIа пайда эцара республика производственни коллективаш, берriга кхьхьегамхой оагIувIбоахача массовм информаце средствайн пропагандан хIинар айдар дукъь.

Конкурсе. дика лоаш республикехь, районни, городской, дукхатирежни газеташ, республикански телевиденен радиосе.

Конкурсе хтогаш ева хене тергалдеварга:

— КПСС XXVII съезда решенеш, экономически социальни дегIаахара планаш кхоачашъра, экономикана интенсификаци йа, технически прогресс снъхьр, продукце дикагI, кхьыгIама оасарле лакхъар, Кхачан программа кхоачашъра, общественни кхьыдоаш дисциплинеи порядоки чоагIъяр, хIара коллективе, хIара балха мотт тиге дахка муъыш дахар дуне республика кхьхьегамхоша поаттабу кхоосам массе оагIоврахьарен кIоарггеи буъцар.

— Iилман - техническин прогресса ларда тIа кхьхьегамхой оборзешъта, яхь кердача, толвшагIча формаита, яхь творчески тIысаги шерагIа прогагандан яри дIадоарма-дари;

— энерги, биога хIама, материалаш, балха за кхоара, продукци яккхарга дIадоадар лохдера дакъе кхьхьегамна коллективаша карагIадьхьиграшта шеорех кхетамдеи проглагида яр, кIамъе кхуъмет дIадай хургбогча уйлаца советски нахе кхетам луш, материальни ресурсаш дIаухIитана доали хьурматн доваш, сега кхьхьегам, ачнан средствайн карцалка - бакъьхье вовеп йолча моттигаша хьадам корта болеи критика еш йола публикацеш пеердалеани яр;

— журналистски говзала боарам, кепеетача материальний жанраш бе-бе хIлар, кхьхьегама сага, цунна карагIадьярий кхьыгIа сурташ тIаоттадае хар, цун творчески кхетам хьхьоахар, идейно - политически, кхьхьегама, нравственни кхетам балара дакъьхьа социалистически яьь поарIзам бувцар;

— кепеетеча вязальнача материалех боала пайда.

Редакционни коллективаш яла пхи премни оттою, царех: хьалхара цаI — 150 сом, шоллагIа шиъ — хIараяр 100 сом долаш, кхоалагIа шиъ — хIараяр 85 сом долаш. Цун соагIа, кхьыст - кхьасташ эчча нализташта социалистически яьь дошаех пацце кепетеча дикагIлоа материалаш из тема киийъеча юкъе шоаттабу творчески пацца дакъен баъьан долаш тела лаьрхIа йоаи премеи оттаю 40 сом долаш.

Iилман - техническин прогресса лерга тIа кхьхьегамхой дикагI йолча образецашта, яхь кердача, толвшагIча формаита, яхь творчески тIысаги шерагIа прогагандан яри дIадоарма-дари;

— энерги, биога хIама, материалаш, балха за кхоара, продукци яккхарга дIадоадар лохдера дакъе кхьхьегамна коллективаша карагIадьхьиграшта шеорех кхетамдеи проглагида яр, кIамъе кхуъмет дIадай хургбогча уйлаца советски нахе кхетам луш, материальни ресурсаш дIаухIитана доали хьурматн доваш, сега кхьхьегам, ачнан средствайн карцалка - бакъьхье вовеп йолча моттигаша хьадам корта болеи критика еш йола публикацеш пеердалеани яр;

— журналистски говзала боарам, кепеетача материальний жанраш бе-бе хIлар, кхьхьегама сага, цунна карагIадьярий кхьыгIа сурташ тIаоттадае хар, цун творчески кхетам хьхьоахар, идейно - политически, кхьхьегама, нравственни кхетам балара дакъьхьа социалистически яьь поарIзам бувцар;

— кепеетеча вязальнача материалех боала пайда.

Редакционни коллективаш яла пхи премни оттою, царех: хьалхара цаI — 150 сом, шоллагIа шиъ — хIараяр 100 сом долаш, кхоалагIа шиъ — хIараяр 85 сом долаш. Цун соагIа, кхьыст - кхьасташ эчча нализташта социалистически яьь дошаех пацце кепетеча дикагIлоа материалаш из тема киийъеча юкъе шоаттабу творчески пацца дакъен баъьан долаш тела лаьрхIа йоаи премеи оттаю 40 сом долаш.

1986 шера 1 январе денз 31 декабрь кхаччалца газетеш тIа кепатеха а телевиденен радиочун гIолла хьайиша материалаш конкурсе тъехIитар кхьыгIачарех, организацеи, газетий редакцеша, НГIАССР Гостелерадиос.

НРАВСТВЕННО-ПРАВОВИ КХЕТАМ БАЛАРА ДЕШАЕХ

Нохч - ГIалгIай АССР журналистий Союза правленеи кхетице министерстван 1986—1987 шерашка дIахо яьь пархIоаг чрезвычайно важни кхетам балара дешаех пацце дикагIдоа, очерк, корреспонденци хIинца кхайкаяь хинна творчески конкурс.

Конкурсе материалий мах бара кертгера постемаши меъхъаши хила деза советски нагага хIинца вахара потлуш гергга дечIеиг КПСС XXVII съезда решенеш, партен правительствен социаьш белгалдоахкилга, хьрцацьара амонрыш гIулгIоаяп лоархIо да йоаи оттадеча, экономически правоприменительни гепхарца, тIехдьыккха хьрта бохабу малеи мелецеи денкорпоративни дисциплина гепхарца, социалистически рузъка пенчьадарца, тунеиздательни советски вахара кьисепаце гарлуш доацача кхьча хоамечача хьарча гIулгIоаяцеи пооттабе-ча кьисепаце гергга дешаех пацце дикагIдоа, очерк, корреспонденци хIинца кхайкаяь хинна творчески конкурс.

Конкурсе материалий мах бара кертгера постемаши меъхъаши хила деза советски нагага хIинца вахара потлуш гергга дечIеиг КПСС XXVII съезда решенеш, партен правительствен социаьш белгалдоахкилга, хьрцацьара амонрыш гIулгIоаяп лоархIо да йоаи оттадеча, экономически правоприменительни гепхарца, тIехдьыккха хьрта бохабу малеи мелецеи денкорпоративни дисциплина гепхарца, социалистически рузъка пенчьадарца, тунеиздательни

ДОАЗОЛЛА ТIЕХЬАРА

ДУНЕНО МОГА А Ю ХЬАЛ А ЛОАЦ

КПСС XXVII съезда решенеи деррига дунено могга а ю хьал а лоаи. Кхьметтел «Томио симбун» яхача бурмахуани японски газето а хьалха тарлу хьа исторически а эпохальни а я, аьнна.

КПСС съездаш дунен хаьккъашта юкъе шерра лоархIам болаш йола цхьа аз я, хIинца а, массане лоархIачох, XXVII-гIъар—кхьастта шиъ тайпара я. Мехка а деррига ча дунен тIа а долийний кхувцамаш кулгаш латтача хана гIулъенаца юа тIоаетазалъ, яьдерни бIашъерен чоалаьнерга дола дош — хьа а лелаьлдаьл яьдерни яизаш бIаш долаеча латташ хилара хьадаь дола актуальни декхарш кхоачашдара керна. Афроазиатски - хьалхIа, белгалбаьб конфронтацеграра машаре цхьана дахарга дуга лостам. Цунах лазу советски комменистий этгара дахке-хьарча форума Iалъамате бонкха адамлен юкъара лоархIам.

Дерригача адамашта дагадоаделлача, адамаш дийна кхоалъа е юсаргIъи, ялача керттерча латтара хоадам болдан а ч1аьгIа а яюп денна КПСС ЦК Политически Союзо магистральни лостам доарлI ядерни кхеоама, гергга Iоаларга дугьаларга, масане юкъара машар лоаттабе-ларан тIоаIабаран тIехьара кьолеш, яьнна.

Из пIоаIа хьаллоашар а хIинцарча хана эгтара: ангуъальнеIа дунга дешаеша съездо лаьна хьадда а къьастта а позиин хьаьлоьх «Нью-Йорк таймс» хьаьа американски газета воязап волча обозревателе Т. Уикера дьлначчо. Цо тIахьийхай Вашингтонски администрации «хIинца США-на карахьаьча бокъонна пайдане йола пIкъинца харно а йоаргап йола сегIанна пIкъинца эгтара дилгIа йола тарро кавара ма -йлийтаъ, аьнна. Цу тайпара тарро, пчина хегачох, хьаеллачу советски керда предложенеи йола чакхдолаца лаьрхIа йоаргача бакъьхьара аргIонна советско-американски хIамагIехтарга бахьан долаш.

Цунна дувзаенна Вашингтонски Штаттанна а, кхьча мехкашка а чоарlагIа хьаллоашар а йдерни гергга доазуъ оттадареи уйгIа кIеланздареи лоархIамера лостамашкахьа пайда йолаш цунна деза долалгIоза вIашIгIехтар аьнна из заявлени. Иштта я КПСС XXVII съезда трибуна тIара пIкъьха е белгалъеьлъка йола советски кулгаллой принципиальни позиин.

Деррига дунен тIа аIлуш болаш дунен хьалхе ю юкъара хьала лоархIамера-дарех долча дешаашта Вашингтонски администране конструктивни позиин лапар йоаи цунна беш бола lотъям. УйгIа кIитина ю дуне хьаллоашта юкъера проблемаш хьаьчъеха США администране лаьдда ма-ларатистски наькъа. Съезда, гIалнар дар а чулоацаца советски предложенеша йолаш Вашингтона реанде тешаа ду цига хьаьха а санна неза позиие тIа латта лаьрхIа иъа-лара, тIакъа дунен политике эгтара тешамеги йолаш аргIонна а доарлI.

Мишта лаврIа доаглаш да гергаш дIаддаар духьа ерига адамле хьаьчъаьа а хьаьчъа а яла а яьна КПСС XXVII съезда трибуна тIара кхайкаяп деча хьа-лара, США президенте Рейгана Америка тIема яиз дахо сообщаеккха тIахьехьа хIинца хIлар. «Тема кийчо яр, хьалхадьхьад по, — машар доаттабаре эгтара эффективна-гIа арех цхьа средство, я аьнна. Иза — вайга йолаш йола эгтара чоагIаргIа арсумент я. переговоранаш цIенкаштта е езап хилараь хьай моастагIий тешаберзболаш. Хьанз Советски Союзна пе-реговорашш ешт дIаьи истора тIа дарlача хана козырни карта доацаш югагIъеш цай Америка».

Советски Союзана ниъа меттала къамаьл де гIертIара я кIал кIийле йоацаш хIама долга истора дIахьена дуне-ка ха я, хIаьта шу таIнарча политике цIенхаштта досдаха деза США йле тамаш а я. IхьабакIъха, гучох, Вашингтонски IаьдIа координацина цIыбораш кхераш бе советско-американски гIулакхаш, бIарча дунен халкъашта юкъера хьал а цIенкаштта дарга хьаьрхIа тIа-дала йиш йола таро хьахIарах.

IхьабакIъха Советски Союзо, съезд дIакхоачаш хьаьча ю, Горбачева хьадда дIама аллара, шийна провокаци а йIтаргIъ, хIаьта йдерни кхерам, герааи Iоаддаеш тIа-ларъеча хьаьнна тIалоаттаде ловшIарий га даха дага - а яп. Съездо оттабаь советски ахархьара политика магистральни линеи тIаберзабь тIа дIа-юха дувцар дIахетаердо-да оагIув лахара, диалога, паччахьалкхенашта юкъерга гIулакхий универсальни юрисдикцина система хьаьра. ООН Кхарамзлен Совета массазза-ра членаш болча паччахьалкхений кулгахой вIашIгIехтаца чакхдаьра хьа-ньехьа доклада тIа оттаь предложенеш дIадолаш хилар. Белгалбоаь КПСС ЦК Политически доклада тIа дунен халхъашта юкъера хьал тоадара дешашта бокхха термам тIабохийташ хилар, масала, тIьалоаде экономически кхерамалеи проблемаш хьаньехьа Деррига-дунен конференци гIулгIара йола предложенеш.

Мел йолаIа хьаллоашар а хIинцарча хана эгтара: ангуъальнеIа дунга дешаеша съездо лаьна хьадда а къьастта а позиин хьаьлоьх «Нью-Йорк таймс» хьаьа американски газета воязап волча обозревателе Т. Уикера дьлначчо. Цо тIахьийхай Вашингтонски администрации «хIинца США-на карахьаьча бокъонна пайдане йола пIкъинца харно а йоаргап йола сегIанна пIкъинца эгтара дилгIа йола тарро кавара ма -йлийтаъ, аьнна. Цу тайпара тарро, пчина хегачох, хьаеллачу советски керда предложенеи йола чакхдолаца лаьрхIа йоаргача бакъьхьара аргIонна советско-американски хIамагIехтарга бахьан долаш.

Цунна дувзаенна Вашингтонски Штаттанна а, кхьча мехкашка а чоарlагIа хьаллоашар а йдерни гергга доазуъ оттадареи уйгIа кIеланздареи лоархIамера-дарех долча дешаашта Вашингтонски администране конструктивни позиин лапар йоаи цунна беш бола lотъям. УйгIа кIитина ю дуне хьаллоашта юкъера проблемаш хьаьчъеха США администране лаьдда ма-ларатистски наькъа. Съезда, гIалнар дар а чулоацаца советски предложенеша йолаш Вашингтона реанде тешаа ду цига хьаьха а санна неза позиие тIа латта лаьрхIа иъа-лара, тIакъа дунен политике эгтара тешамеги йолаш аргIонна а доарлI.

Мишта лаврIа доаглаш да гергаш дIаддаар духьа ерига адамле хьаьчъаьа а хьаьчъа а яла а яьна КПСС XXVII съезда трибуна тIара кхайкаяп деча хьа-лара, США президенте Рейгана Америка тIема яиз дахо сообщаеккха тIахьехьа хIинца хIлар. «Тема кийчо яр, хьалхадьхьад по, — машар доаттабаре эгтара эффективна-

Са ираз—са бераш

Кхойтта деъалхо хьалнхеваьь Малгобекски районе СоагIаичча яьача Гарданова Iайнас. Дукъьа ча шерашца Н. Горькье цIерагIа совхозе кхъьеагаш хиннай из. ХIанз пенсионерка я. Дунен халхъашта юкъера кхалнаьь-ха цIей — 8-гIа март ухьтIаккхачча деношка тха корреспондентаца шиI хинначя цIашагIкхетарге цо аьлар:

— Ухх деношка йистьяначча КПСС XXVII съезда документаш Iомадеи ба соагIа йоаи. Къьастта са термам тIаъзар КПСС ЦК Генеральни секретара М.С. Горбачева цо яьча Политически доклада тIа кхъьеагаш болча кхалнахаст - ноанеех аьнна дешаша. «ШийтIалагIча пятилетке. — аьлар цо. — лаьрхIа кхалнаьь-ха аьнна бIарча доаца балха ди, лоацаь балха кIира, цIарIа бе йиш йола болх ма хуъла дукхагIа лелийтар. Цхьан шераген ялг беттан кхоачаш йIаьлъурья кхалнаха-ноанош берга хьожан йоаккха алапи дан-гIаи йола отчусе, ишта дукхагIа хургба памогаш хинна берга кхьожан доаца алапи телаш доаг денош. КIеанга алапи доаIгIа ю даллаца йолча тана пособеш хургда. Гаргарча шераша шиоле пеша даха ха йоаца берга кхьожан доаца. Къьастта са хургда памогаш хинна берга кхьожан доаца алапи телаш доаг денош. КIеанга алапи доаIгIа ю даллаца йолча тана пособеш хургда. Гаргарча шераша шиоле пеша даха ха йоаца берга кхьожан доаца. Къьастта са термам тIаъзар КПСС ЦК Генеральни секретара М.С. Горбачева цо яьча Политически доклада тIа кхъьеагаш болча кхалнахаст - ноанеех аьнна дешаша. «ШийтIалагIча пятилетке. — аьлар цо. — лаьрхIа кхалнаьь-ха аьнна бIарча доаца балха ди, лоацаь балха кIира, цIарIа бе йиш йола болх ма хуъла дукхагIа лелийтар. Цхьан шераген ялг**

Кхойтта деъалхо хьалнхеваьь Малгобекски районе СоагIаичча яьача Гардановна Iайнас. Дукъьа ча шерашца Н. Горькье цIерагIа совхозе кхъьеагаш хиннай из. ХIанз пенсионерка я. Дунен халхъашта юкъера кхалнаьь-ха цIей — 8-гIа март ухьтIаккхачча деношка тха корреспондентаца шиI хинначя цIашагIкхетарге цо аьлар:

— Ухх деношка йистьяначча КПСС XXVII съезда документаш Iомадеи ба соагIа йоаи. Къьастта са термам тIаъзар КПСС ЦК Генеральни секретара М.С. Горбачева цо яьча Политически доклада тIа кхъьеагаш болча кхалнахаст - ноанеех аьнна дешаша. «ШийтIалагIча пятилетке. — аьлар цо. — лаьрхIа кхалнаьь-ха аьнна бIарча доаца балха ди, лоацаь балха кIира, цIарIа бе йиш йола болх ма хуъла дукхагIа лелийтар. Цхьан шераген ялг беттан кхоачаш йIаьлъурья кхалнаха-ноанош берга кхьожан доаца алапи телаш доаг денош. КIеанга алапи доаIгIа ю даллаца йолча тана пособеш хургда. Гаргарча шераша шиоле пеша даха ха йоаца берга кхьожан доаца. Къьастта са**

Хьаэлцарьа вай кхуъш йоагIга тIехьа.

— Дукха бераш да тха школашка музыкальни, халхара, кхыйола говзалаш боаккхаш, баккъа, чи дегIаоалае моттиг яц, школашка а къе я, — яхаш Iокад хьекхочоб.